

Правові аспекти запровадження адміністративно-територіальної реформи в Україні

Legal validity of administrative-territorial reform in Ukraine

М.М. Гецько

Ключові слова:

адміністративно-правова реформа, виконавча влада, адміністративно-територіальний устрій, централізація й децентралізація державної влади, суб'єкти адміністративно-правової реформи, гарантії прав і свобод органів місцевого самоврядування.

Key words:

administrative and legal reform, executive, administrative and territorial system, centralization and decentralization of government, subjects of administrative and legal reform, guarantees the rights and freedoms of local governments.

Постановка проблеми. Із самого початку отриманням Україною незалежності гостро постало питання щодо організації здійснення публічної влади на всій території держави. Прийняття Конституції України уможливило шляхи правового формування та розвитку адміністративно-територіального устрою держави. Утім для більш ефективного забезпечення здійснення функцій держави щодо розвитку її всієї території необхідно водночас удосконалювати систему як державних органів, так і місцевого самоврядування.

Метою статті є визначення правових наслідків запровадження адміністративно-правової реформи в Україні, розкриття проблемних моментів реформи та внесення пропозицій щодо її вдосконалення.

Стан дослідження. На сьогодні питанню щодо проведення адміністративно-правової реформи в Україні приділяється велика увага з боку законодавців, які намагаються запозичити з цього приводу досвід деяких країн Європи, а також керівництва й фахівців органів виконавчої влади, експертів. Окремим аспектам адміністративно-територіальної реформи в Україні приділяли увагу вітчизняні вчені, а саме: В. Авер'янов, О. Дем'янчук, М. Міхровська, І. Пахомов, А. Полешко, В. Тимощук та інші. Незважаючи на це, існує багато проблем у проведенні адміністративно-територіальної реформи в Україні, які так і залишаються поза увагою.

Виклад основного матеріалу. Чинні правові засади адміністративно-територіального устрою України, правовий статус суб'єктів органів влади та місцевого самоврядування, ефективність виконання ними своїх функцій у цій сфері щодо покращення рівня життя людей зумовлюють провадження подальших реформ у сфері адміністративно-територіального устрою держави.

Незважаючи на те що нині в Україні повністю сформовано систему адміністративно-територіального устрою з одночасним створенням системи органів державної влади та місцевого самоврядування, намагання владної еліти інтегруватись до інституцій Європейського Союзу зумовлює в них бажання проводити різного виду реформи в країні, у тому числі щодо децентралізації в здійсненні державної влади, а тому саме врахування позитивного досвіду країн Європи може допомогти в реформуванні системи органів державної влади та місцевого самоврядування, створенні нових демократичних систем територіальної організації влади.

Поряд із цим, як убачається з інформації, яка розміщена в заяві віце-прем'єр-міністра України Р. Безсмертного, головною метою проведення адміністративно-територіальної реформи в Україні є надання реальної можливості людині отримати максимальну кількість послуг від органів влади на кожному рівні управління. Саме людина та задоволення її потреб повинні опинитися в центрі уваги влади, яка для ефективної реалізації покладених на неї функцій отримує необхідні повноваження й водночас нестиме всю повноту відповідальності за втілення в життя цих функцій¹

¹ Р. Безсмертний: Основні засади адміністративно-територіальної реформи в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.adm.dp.ua/OBLADM/OblDp.nsf/b19e47826f35603ec2256f29003c32ff/60e3a21fd141cd61c22571aa0027dbeb>.

У свою чергу, другий Президент України Л. Кучма своїм Указом «Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні» від 22.07.1998 № 810/98 зазначив, що чинна в Україні система державного управління залишається загалом неефективною, вона еkleктично поєднує як інститути, що дісталися в спадок від радянської доби, так і нові інститути, які сформувалися в період незалежності України. Ця система є внутрішньо суперечливою, незавершеною, громіздкою, відірваною від людей, унаслідок чого чинне державне управління стало гальмом у проведенні соціально-економічних і політичних реформ²

Така реформа дала перший поштовх для досягнення Україною демократичних стандартів, де не людина – для держави, а держава – для людини. Як наслідок було створено правове поле для діяльності Кабінету Міністрів України, органів виконавчої влади на місцях і органів місцевого самоврядування. Проте можна з упевненістю сказати, що низка положень цієї Концепції так і не була втілена в життя, а тому на сьогодні її основні ідеї не втратили своєї актуальності.

Разом із тим з огляду на заяви представників органів законодавчої та виконавчої влади вбачається, що сучасна адміністративно-правова реформа буде стосуватися передусім повноважень органів місцевого самоврядування, а також органів виконавчої влади щодо здійснення функцій держави на районному та обласному рівнях.

Поряд із цим, як зауважує экс-директор департаменту місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою Мінрегіонбуду Ю. Ганущак, у межах цієї реформи передбачається створення трирівневої системи: громада, район, регіон³. У свою чергу, проект Закону України «Про територіальний устрій України» від 03.10.2013⁴, який на сьогодні відкликаний із Верховної Ради України (далі – ВРУ), передбачав створення таких рівнів адміністративно-територіальних одиниць: громада – район – регіон. Так, указаний проект Закону передбачав порядок утворення, реорганізації та ліквідації громад, району, регіону. У первісному проекті Закону зазначалося, що рішення про утворення, реорганізацію та ліквідацію громади, району, регіону приймається ВРУ у формі закону. Пізніше вказаний проект Закону доопрацьовано й подано на розгляд ВРУ 03.04.2014, де вже йшлося про те, що рішення про утворення, реорганізацію та ліквідацію громади, на відміну від первісного проекту, приймається в межах і в порядку, визначених чинним законодавством України, Радою відповідного рівня, щодо районів і регіонів залишено без змін⁵.

Варто зазначити, що в указаному проекті Закону відсутні чіткі, недвозначні критерії, на підставі яких можна в категоричній формі дійти висновку щодо доцільності реорганізації певного села, району чи області шляхом перенесення їхнього центру до іншого населеного пункту, іншого адміністративного центру району та іншого адміністративного центру області.

Із цього приводу Р. Берсмертний зауважує, що реформування територіального устрою має здійснюватися «знизу догори», тобто перетворення відбуватимуться на рівні громад і районів, оскільки саме на цих рівнях має надаватися найбільша кількість послуг громадянам. Для цього, на його думку, систему адміністративно-територіального устрою має становити таке: громада – базовий рівень територіального устрою, має утворюватися з одного або кількох поселень за умови, що в її межах проживає, як правило, не менше як 5 000 жителів. До території громади можуть входити території поселень, поселенських утворень, міжпоселенські землі (у т. ч. рілля тощо); район – об'єднання громад для забезпечення реалізації спільних інтересів, має відповідну транспортну, інформаційну та іншу інфраструктуру, утворюється за умови, що в його межах проживає, як правило, не менше як 70 000 жителів. За умови наявності в одній громаді хоча б одного міста, кількість якого становить не менше ніж 70 000 жителів, такій громаді надається статус міста-району. Міста-райони не входять до складу районів, у межах якого вони знаходяться; регіон – об'єднання районів і міст-районів для забезпечення реалізації спільних інтересів, здійснення збалансованого розвитку територій. За умови наявності в одній громаді хоча б одного міста, кількість якого становить не менше ніж 750 000 жителів, такій громаді надається статус міста-регіону. Міста-регіони не входять до скла-

² Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : Указ Президента України від 22.07.1998 № 810/98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/810/98>.

³ Адміністративно-територіальна реформа: переформатування районів і префекти-прокурори // За матеріалами <http://delo.ua/> [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://delo.ua/ukraine/administrativno-teritorialna-reforma-pereformatuvannja-rajoniv-234545/?supdated_new=1434474012.

⁴ Про територіальний устрій України : Проект Закону України від 03.10.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=3373&skl=8.

⁵ Про територіальний устрій України : Проект Закону України від 03.10.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=3373&skl=8.

ду районів і регіонів, у межах яких вони знаходяться. До регіонів належать міста із спеціальним статусом – Київ і Севастополь; Автономна Республіка Крим; області; міста-регіони⁶.

Із наведеного випливає, що необхідно реформувати не тільки органи місцевого самоврядування, а й теперішній територіальний устрій України. Така реформа нібито має покращити рівень життя людей у державі та сприяти розвитку місцевого самоврядування, оскільки нібито завдяки децентралізації влади таке покращення відбудеться неодмінно. Позаяк нібито об'єднання не тільки сіл і районів, а й областей (територіальна реформа), а також ліквідація значної кількості повноважень органів виконавчої влади на обласному та районному рівнях (адміністративна реформа) неодмінно посприять покращенню життя простих громадян.

Для цього 01.04.2014 Урядом було видано розпорядження «Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» № 333-р⁷, у зв'язку з чим було зобов'язано Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства в тримісячний строк разом із заінтересованими центральними й місцевими органами виконавчої влади за участі органів місцевого самоврядування та їхніх всеукраїнських асоціацій розробити й подати в установленому порядку Кабінетові Міністрів України проект плану заходів щодо реалізації Концепції, схваленої цим розпорядженням, тобто Міністерство регіонального розвитку є відповідальним за проведення вказаної реформи. Як убачається зі змісту вказаної Концепції, головною її метою є визначення напрямів, механізмів і строків формування ефективного місцевого самоврядування й територіальної організації влади для створення та підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних і доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян у всіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави й територіальних громад⁸.

Поряд із цим Концепція встановлює зміну правового статусу місцевих органів виконавчої влади районного та обласного рівнів, реорганізувавши їх на новій територіальній основі, змінивши при цьому їхній статус і функції із загальної компетенції на контрольно-наглядові в системі органів виконавчої влади з функцією координації діяльності територіальних органів центральних органів виконавчої влади на відповідній території. Тобто, цим самим уряд нібито намагається спростити роль і значимість органів місцевого самоврядування, зокрема обласних рад, які отримують повноваження щодо забезпечення регіонального розвитку.

Стосовно цього заслуговує на увагу думка експерта Академії стратегічних досліджень **С. Пасічника**, який наголосив, що наразі така система може загрожувати цілісності України. Зокрема, якщо обласним радам надати чимало повноважень, у деяких регіонах можуть сформуватися виконкоми на кшталт «кримського уряду», вважає експерт. «Інститут префектур має бути продуманим, тобто має бути вплив на якісь пріоритетні процеси – оборона, правопорядок, можливо, якийсь фінансовий контроль. Це, все-таки, якимось має контролюватися центром і має бути якийсь вплив. Це не означає, що вони мають диктувати якісь умови, але якщо вони бачать, що відбувається загроза державності, то цей інститут префектів має втрутитися у ситуацію»⁹.

У свою чергу, для проведення адміністративної реформи щодо реорганізації правового статусу органів виконавчої влади на місцях уряд декларує своє бажання змінити чинний територіальний устрій шляхом зміни теперішніх адміністративно-територіальних одиниць. На сьогодні Верховною Радою України прийнято Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015 № 157-VIII, який діє з 05.03.2015. Зі змісту цього Закону вбачається, що він регулює відносини, які виникають у процесі

⁶ Р. Безсмертний: Основні засади адміністративно-територіальної реформи в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.adm.dp.ua/OBLADM/OblDp.nsf/b19e47826f35603ec2256f29003c32ff/60e3a21fd141cd61c22571aa0027dbeb>.

⁷ Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження КМУ від 01.04.2014 № 333-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.

⁸ Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження КМУ від 01.04.2014 № 333-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.

⁹ Що змінить Концепція реформування місцевого самоврядування? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.radiosvoboda.org/content/article/25321915.html>.

добровільного об'єднання територіальних громад сіл, селищ, міст¹⁰, тобто цей Закон областей не стосується, утім з огляду на заяви політиків таке бажання є. Проте чинна Конституція України не надає повноважень Верховній Раді України змінювати кількість областей, примусово ліквідувати чи об'єднувати села, але дає повноваження щодо утворення й ліквідації районів (пункт 29 частини першої статті 85 Конституції України)¹¹.

Варто зазначити, що Конституційний Суд України в пункті 4 мотивувальної частини свого рішення від 13.07.2001 № 11-рп/2001 (справа про адміністративно-територіальний устрій) зазначив, що Конституція України визнає право за територіальною громадою та органами місцевого самоврядування самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції й законів України, що узгоджується з положеннями пункту 2 статті 4 Європейської Хартії місцевого самоврядування, відповідно до якого місцева влада в межах закону має повне право вирішувати будь-яке питання, яке не вилучено зі сфери її компетенції та вирішення якого не доручено жодному іншому органу¹².

Разом із тим Конституційний Суд України в пункті 4 мотивувальної частини свого рішення від 18.06.2002 № 12-рп/2002 (справа про об'єднання територіальних громад) зазначив, що, за Конституцією України, єдиним джерелом влади в Україні є народ, який здійснює владу як безпосередньо, так і, зокрема, через органи місцевого самоврядування (частина друга статті 5). Народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії (стаття 69 Конституції України).

Питання об'єднання або роз'єднання територіальних громад, виходячи з визначеного положеннями частини 1 статті 140 Конституції України поняття «територіальна громада», має вирішуватися з урахуванням відповідного волевиявлення членів цих територіальних громад, яке здійснюється згідно із законом¹³.

Отже, подані рішення Конституційного Суду України, які до того ж у силу статті 150 Конституції України¹⁴ є обов'язковими до виконання, чітко окреслили правовий шлях для продовження адміністративно-територіальної реформи в Україні.

Відтак бажання деяких політиків щодо проведення адміністративно-територіальної реформи шляхом примусового об'єднання областей, сіл і селищ без урахування думки людей є безпідставними й такими, що суперечать Конституції України.

Також з огляду чинні закони та підзаконні акти у сфері місцевого самоврядування вбачається відсутність кількісних критеріїв, за якими можна визначити належність населеного пункту до певного виду (села, міста, району), які б, у свою чергу, впливали на необхідність їх об'єднання.

Попри негативні моменти реформи, є також позитив, який виявляється в прийнятті Закону України «Про співробітництво територіальних громад»¹⁵, що надає можливість місцевим органам правовим шляхом вирішувати значну кількість питань, пов'язаних із їхньою діяльністю.

У свою чергу, заслуговує на увагу думка заступника директора департаменту Мінрегіонрозвитку Латвії Арніса Шултса щодо змін районів (поділ і об'єднання). Так, А. Шултс зауважив, що «ми зробили велику помилку, якої уникли наші сусіди. Естонія залишила поділ районного масштабу, який був у радянський період, а ми скасували райони, і зробили це вкрай невдало. Зараз усі говорять – а чому ж було не залишити старе? Але тоді мотив був політичний: мовляв, райони – це радянське минуле, треба від нього відмовлятися. Тепер шкодуємо. Політики також розуміють, що створили проблему, але на даний час не готові прийняти політичне рішення і розгорнути процес»¹⁶.

¹⁰ Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-viii>.

¹¹ Конституція України від 28 червня 1996 року. – Х. : Фоліо, 2005. – С. 17.

¹² Рішення КСУ від 13.07.2001 № 11-рп/2001 (справа про адміністративно-територіальний устрій) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v011p710-01>.

¹³ Рішення КСУ від 18.06.2002 № 12-рп/2002 (справа про об'єднання територіальних громад) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-02>.

¹⁴ Конституція України від 28 червня 1996 року. – Х. : Фоліо, 2005. – С. 34.

¹⁵ Про співробітництво територіальних громад : Закону України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>.

¹⁶ Як не варто проводити адмінреформу, або Чи повторить Україна помилки Латвії? // За матеріалами Європейської Правди [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2015/05/25/7034150>.

Також є цікавою думка старшого радника Асоціації самоврядувань Латвії Маріса Лукіса про те, що «проведення адміністративно-територіальної реформи мало в основі – політичний мотив. Партії хотіли підвищити свій вплив на місцях. З 1990-х років на виборах в регіонах перемагали дрібні регіональні блоки чи партії, а центральні – програвали. Тому в Ризі вирішили зруйнувати сформовану електоральну базу. У нас були території, мешканці яких тільки з преси дізналися, якою буде межа їхньої громади. Адже до того їм пропонували зовсім інше»¹⁷.

Отже, необхідно з огляду на досвід Європейських країн дуже відповідально поставитись до подальшого реформування адміністративно-територіальної системи в Україні й створення моделі організації територій. По-перше, приймати закони, що не суперечили б Конституції України, яка надає всі можливості для розвитку країни, було б тільки на це бажання політиків. По-друге, перед тим як ламати щось старе і створювати нове, необхідно всебічно враховувати досвід країн, які пройшли такий шлях реформ. Зважати на негативні наслідки, які отримали такі країни від таких змін, і можливі негативні наслідки в Україні від знищення повноцінного представництва органів виконавчої влади на місцях, позаяк чинна трирівнева система державного управління в Україні побудована і прямо пов'язана з адміністративно-територіальним устроєм країни (центр, область, район). По-третє, під час вирішення питання щодо об'єднання сіл, селищ і районів обов'язково має враховуватись бажання громади щодо такого об'єднання шляхом проведення референдуму, тим самим забезпечуючи її конституційне право на самовизначення з цього питання, тобто добровільність. Для цього необхідно прийняти відповідні зміни до Закону України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми». По-четверте, для успішного проведення вказаної реформи на законодавчому рівні прописати чіткі права й обов'язки органів місцевого самоврядування та держави, для того щоб уникнути небажаних наслідків під час передання нових повноважень. По-п'яте, для досягнення справжнього покращення рівня життя людей необхідно змінити не тільки назви органів виконавчої влади в районах і областях, перерозподіливши між ними їхні функції, а й кардинально змінити перерозподіл формування бюджетних коштів. Тобто, необхідно надати не тільки правову можливість органам місцевого самоврядування встановлювати додаткові податки, а й порядок розподілу податків, залишивши на місцевому рівні не менше ніж п'ятдесят відсотків такого податку. Після цього органи місцевого самоврядування, які реально бачать нагальні потреби місцевого значення, маючи фінансову складову, зможуть вирішити багато проблем. При цьому одночасно з наданням більше повноважень на місцях органам місцевого самоврядування, у тому числі щодо отримання більше фінансів, також необхідно посилити контроль за використанням таких фінансів із боку державних органів. Поряд із цим необхідно з обережністю підійти до передання органам місцевого самоврядування деяких повноважень, оскільки це може призвести, з одного боку, до необхідності збільшення штату працівників, які з огляду на економічну ситуацію в державі не будуть мати необхідного обсягу роботи й тим самим забезпечувати свою рентабельність, що, з іншого боку, тягне за собою навантаження на бюджет. До того ж перед тим як наділити місцеві органи додатковими повноваженнями щодо надання адміністративних послуг, потрібно чітко визначитись із їхнім переліком і забезпечити їх виконання відповідними спеціалістами задля досягнення якості таких послуг. Також урахувуючи позитивний досвід країн Європи щодо проведення адміністративно-територіальної реформи, перед тим як владі об'єднувати населені пункти, необхідно значно покращити їхню інфраструктуру, у тому числі дороги державного значення, оскільки теперішні пропозиції є виявом нібито турботи стосовно надання громадам допомоги щодо доріг виключно місцевого значення, тобто другорядних, а не центральних доріг. Хоча європейська практика показує, що наявність якісних доріг між населеними пунктами значно покращує рівень життя людей і сприяє порозумінню між владою та громадянами.

Анотація

У статті проаналізовано основні аспекти запровадження в Україні адміністративно-територіальної реформи. Наголошено на тому, що проведення реформи органів виконавчої влади на місцях, органів місцевого самоврядування й територіальної реформи має здійснюватись з урахуванням всебічного досвіду країн Європи з погляду захисту інтересів держави й територіальних громад. При цьому така реформа має неодмінно відбуватися в правовому полі, не порушуючи норми Конституції України. Визначено основні недоліки під час запровадження вказаної адміністративно-правової реформи та подано пропозиції щодо їх усунення.

¹⁷ Як не варто проводити адмінреформу, або Чи повторить Україна помилки Латвії? / За матеріалами Європейської Правди [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2015/05/25/7034150>.

Summary

The article analyzes the main aspects of the introduction in Ukraine the administrative-territorial reform. Showing certain stages of this reform in Ukraine their positive and negative sides. Emphasized that reform of executive powers, local self-government and territorial reform must take into consideration the full experience of European countries in terms of protecting the interests of the state and local communities. In this case, this reform must necessarily take place in the legal field without breaking the norms of the Constitution of Ukraine. For example, given a number of decisions of the Constitutional Court of Ukraine in which the Court has clearly outlined the legal way to continue the administrative-territorial reform in Ukraine.

Використана література:

1. Адміністративно-територіальна реформа: переформатування районів і префекти-прокурори // За матеріалами <http://delo.ua> [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://delo.ua/ukraine/administrativno-teritorialna-reforma-pereformatuvannja-rajoniv-234545/?supdated_new=1434474012.
2. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-viii>.
3. Про співробітництво територіальних громад : Закон України від 17.06.2014 № 1508-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>.
4. Конституція України від 28 червня 1996 року. – Х. : Фоліо, 2005. – С. 46.
5. Про територіальний устрій України : Проект Закону України від 03.10.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=3373&skl=8.
6. Р. Безсмертний: Основні засади адміністративно-територіальної реформи в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.adm.dp.ua/OBLADM/Obldp.nsf/b19e47826f35603ec2256f29003c32ff/60e3a21fd141cd61c22571aa0027dbeb>.
7. Рішення КСУ від 13.07.2001 № 11-рп/2001 (справа про адміністративно територіальний устрій) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v011p710-01>.
8. Рішення КСУ від 18.06.2002 № 12-рп/2002 (справа про об'єднання територіальних громад) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v012p710-02>.
9. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження КМУ від 01.04.2014 № 333-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.
10. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : Указ Президента від 22.07.1998 № 810/98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/810/98>.
11. Що змінить Концепція реформування місцевого самоврядування? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.radiosvoboda.org/content/article/25321915.html>.
12. Як не варто проводити адмінреформу, або Чи повторить Україна помилки Латвії? / За матеріалами Європейської Правди [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2015/05/25/7034150>.

М.М. Гецько,

адвокат, кандидат юридичних наук,

доцент кафедри суспільних дисциплін

Карпатського інституту підприємництва

Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»